

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון כ"ז אייר תשפ"א | דף היומי בבלי: יומא כח | דף הכולל: יומא כ.
דף היומי בהלכה: מסימן תקפ"ו סעיף כ"ג עד סימן תקפ"ז סעיף ב'.
מוסר: שם עולם - חתימת הספר עד 'והנה כאשר יתבונן'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: 'ועתה השה אונך' עד 'וכמו שעשה האלוקים'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

ניידת משטרה יצאה בבהילות לחפש את שו"ת 'מעגל חן' איזה מצוות יכול אדם לקיים כשהוא מביט מבעד לחלון? | היום המאושר בחייו של מרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל | מה הקשר בין תרומה של 'כתר תורה' לשחרור ממאסר? | 2142

הסיפור היומי

**מספרים, שמאז בכל פעם שמרן זצ"ל נזקק
לעיין בספר שלא היה ברשותו, היה אומר:
"איפה השוטרים? תביאו לי את השוטרים..."**

ספר השו"ת ההלכתי שנדרש למשטרה לצרכי הקירה...

ניצבים שני שוטרים, המבקשים להיכנס. מדובר היה באדם שהיה מעורב בפלילים, ובמשטרה חשדו שמרן ידע על כך ולא דיווח עליו לרשויות כנדרש. הסיבה לבואם היתה, הם הסבירו כי נשלחו לכאן בקשר לפרשיה מסויימת, הגיעו לצורך בירור לגבי אדם שהיה מעורב בעבירה על החוק, ובמשטרה חשדו שכביכול מרן זצ"ל ידע על כך אך לא דיווח עליו לרשויות.

רבי משה אמר להם שהרב עסוק כעת מאוד בלימוד, אך הם השיבו כי יש להם צו חקירה והם חייבים לשוחח עם הרב. ואכן, הם נכנסו והחלו להציג בפני מרן זצ"ל שאלות, אולם מרן לא זכר כלל במה מדובר. "אני זוכר ספרים שלמים כאילו הם מצולמים לפני", אמר להם, "אך כאן אני לא זוכר כלום. ואם אני אומר לכם שאני לא זוכר, אז לא היה כלום."

השוטרים המשיכו לשאול שאלות נוספות, אך אכן הם נוכחו לראות שלמרן זצ"ל באמת אין שמץ של מושג לגבי המקרה הנ"ל. הם אמרו תודה רבה והתכוננו לצאת, אולם אז פנה אליהם מרן ואמר: "דעו לכם שאני לא מוחל לכם לעולם על מה שעשיתם לי".

היה זה בשעות הערב המאוחרות. מרן הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל ישב על תלמודו, עסוק ברמ"ח איבריו בכתיבת תשובה חשובה מאוד בהלכה. למרן זצ"ל, כידוע, היה בביתו מאגר אדיר של ספרים, כארבעים אלף במספר, אולם הוא נצרך לספר מסויים, שו"ת 'מעגל חן', שלא היה בביתו.

מרן זצ"ל קרא לבנו רבי משה ואמר לו כי הוא זקוק לספר הנ"ל, וכי ניתן להשיגו רק במקום אחד - בספרייה של מוסד הרב קוק. אולם הספרייה היתה סגורה באותה שעה, והספרן גר בטלז-סטון.

אמר רבי משה לאביו: "אבא, הספרייה כעת סגורה, מחר בבוקר אגש לשם ואביא לך את הספר". אולם מרן זצ"ל לא הרפה ואמר לו: "אני כותב כעת תשובה בהלכה, אני חייב את הספר. המחבר כתב שם סברא שעליה אני רוצה לבנות את כל התשובה שלי".

ואז פנה מרן זצ"ל בתפילה נרגשת מעומק הלב ואומר: "ריבוננו של עולם, עזור לי שגייע אלי הספר מעגל חן".

טרם כילה לדבר, והנה דפיקות בדלת. רבי משה פותח, ולפניו

מאוד ושאל אותם בבהלה: "מה קרה?"
"יש איזשהו ספר שאנו זקוקים לו לצרכי חקירה", השיבו לו,
"והוא נמצא בספריה שלך."
"באיזה ספר מדובר?"
"ספר מעגל חן", השיבו השוטרים לפליאתו של הספרן, שלא
הצליח להבין כיצד יכול שו"ת הלכתי לתרום לחקירה משטרתית...
כך או כך, הוא נתן להם את המפתחות והסביר להם היכן הספר
נמצא, והם הבטיחו להחזיר את הספר למחרת.
לאחר שלקחו את הספר מהספריה, נסעו לביתו של מרן
והגישוהו לו. עיניו של מרן אורו והוא החל לברך אותם בהתרגשות.
"אני מברך אתכם בכל הברכות הכתובות בתורה שיחולו על
ראשכם, ואני מוחל לכם מחילה גמורה..."
מספרים, שמאז בכל פעם שמרן זצ"ל נזקק לספר שלא היה
ברשותו, היה אומר: "איפה השוטרים? תביאו לי את השוטרים,
אני צריך שיביאו לי את הספר..."
(מעובד מתוך הספר החדש 24/7 מאת הרב צבי נקר; הובא בגיליון 'קבלת שבת')

"הרי הרב יודע שאנו בסך הכל ביצענו את התפקיד שלנו",
התנצלו השוטרים. אולם מרן המשיך ואמר: "ביטלתם לי תורה. אני
כותב כעת תשובה מסובכת בהלכה ובזכותם לי את הזמן על שטויות
ושאלתם אותי שוב ושוב שאלות סרק. אני לא מוחל על כך."
אחד השוטרים (שאחר כך התמנה למפקד משמר הגבול),
סרח כבוד והערצה לגדולי תורה, נבהל מאוד מהדברים. גם
חברו נלחץ מכך. הם פנו לרבי משה ואמרו לו: "אביך הרב לא
מוחל לנו, מה נוכל לעשות כדי שימחל לנו?"
אמר להם רבי משה: "לא יעזור לכם כלום, אתם ביטלתם לרב
תורה והוא מאוד כועס עליכם. יש לכם מושג מה זה ביטול תורה?
יש לי רק עצה אחת בשבילכם. אם אתם רוצים שהרב ימחל, אז
תשיגו לו את הספר שו"ת מעגל חן."
שאלו השוטרים: "היכן ניתן להשיג את הספר?"
אמר להם רבי משה: "הספרן גר בטלז-סטון בכתובת פלונית".
השוטרים נכנסו מיד לניידת המשטרה ונסעו לטלז-סטון
לביתו של הספרן. כאשר הלה פתח את הדלת והבחין בהם, נלחץ

קול העם

**תוך כדי שהאורחת מספרת את סיפורה, התבוננה
סבתא בראך בפניה, ולפתע ניצת בה זיק הזכרון.
"עכשיו אני מבינה למה הגעתי בדיוק לכאן, ולמה
קראתי לך להיכנס אלי", אמרה לאשה המזפתעת**

מה' מצעדי גבר כוננו

היא לא נתנה לי רק אוכל. אלא גם יחס, חום ואהבה. כל כך אהבתי
אותה. עד היום אני מחפשת אותה ורוצה להכיר לה טובה. לספר
לה שלא שכחתי אותה, ושיש לי ממנה זכרון חי עד היום. פרסמתי
בכל העיתונים שאני מחפשת אותה אבל אף אחד לא פנה אלי".
תוך כדי הסיפור התבוננה סבתא בראך בפניה ואז אמרה לה:
"עכשיו אני מבינה למה הגעתי בדיוק לכאן, ולמה קראתי לך
להיכנס אלי. אני האשה הזאת!"...
"מה, אני לא מאמינה! זה לא יכול להיות. את בטוחה?"
"כן כן. ואני כל כך שמחה לראות אותך, לא פעם חשבת
עלייך, הסתקרנתי לדעת מה עלה בגורלך".
ההתרגשות היתה גדולה מאד. השתיים בכו וצחקו, וכשן
הסערה אמרה האשה: "שני בנים יש לי. שניהם, כמו שאת מבינה,
רחוקים מתורה ומצוות. אני יודעת אם הם יגידו קדיש אחרי
שאלך מהעולם. אני מבקשת ממך שתדאגי שמישהו יגיד אחרי
קדיש. אני אשלם על זה".
סבתי לקחה על עצמה את התפקיד. היא מצאה אברך שיקבל
על עצמו לומר קדיש אחריה, וזו נרגעה.
בדיוק חודש לאחר מכן האשה היתה מעורבת בתאונה
קטלנית, והיא נפטרה בפתאומיות. הקדיש כבר היה מוכן.
(גיליון השגחה פרטית)

סבתא רבתא שלי, 'סבתא בראך', נישאה לפני המלחמה
בהונגריה, ולאחר החתונה גרה באזור קרסנה שבהונגריה. בניסי
ניסים היא ניצלה מהמלחמה ועלתה לגור בארץ ישראל.
לפני 58 שנה, בחודש אב תשכ"ג, היא נסעה לדירת נופש כדי
לאגור כוחות. בשעה שמונה בבוקר בערך שמעה דפיקות. היא
התבוננה דרך העינית שבדלת וראתה אשה, לא שומרת מצוות,
דופקת על הדלת ממול בעקשנות.
סבתא שלי היתה אשת חסד ופשוט לא יכלה לראות אדם
במצוקה. כשראתה שהאשה אינה מפסיקה לדפוק, היא פתחה
את הדלת ושאלה: "אולי אני יכולה לעזור במשהו?"
"אני צריכה לפגוש אותה", אמרה האשה על בעלת הבית
ממול. "היא לא פותחת לי".
"היא כנראה לא בבית", אמרה סבתי. "תוכלי לבוא אלי
בניתיים, ותהיי אצלי עד שהשכנה תגיע".
האשה נענתה ברצון להזמנה. סבתא הושיבה אותה בנינוחות
והן התחילו לשוחח כדרך נשים. אחרי כמעט שעה של שיחה
סיפרה האשה שהיא מגיעה מהונגריה מאזור קרסנה.
"ההורים שלי נפטרו כשהייתי צעירה מאד", היא תיארה.
"הייתי יתומה קטנה, והיתה איזו אשה שדאגה תמיד שיהיה לי
מה לאכול. היא היתה קוראת לי והתמסרה אלי בצורה מיוחדת.

"ועתה אספר את גדולת וחכמת מרן הרב שך, שמצא את הדברים הנכונים לחזק את מו"ח זצ"ל בשעתו הקשה. וזוכרני כמו היום את הדברים שאמר במעמד הנורא הזה..."

אילו מצוות יכול האדם לקיים כשהוא יושב ומשקיף מבעד לחלון חדרו?

לחטוף ולקיים מצוות רבות בלא סוף. "ומה הן המצוות שהוא יכול לקיים בשעה קשה כזו? הוסיף והמשיך מרן זצ"ל, 'הנה יושב האדם ליד החלון [כי מו"ח זצ"ל ישב אז בשעת הביקור ליד החלון שבחדרו], ורואה את העצים הגדולים בחוץ, וכן את השמש וכל הבריאה והיקום, הרי בכל רגע ורגע הוא יכול לחשוב: מי ברא אלה אם לא הקב"ה, אשר הוא הבורא והוא היוצר, והוא ורק הוא מקיים את הבריאה, ומתמלא ליבו באהבת ה'." "הרי בכל מחשבה ומחשבה כזאת, הוא מקיים מצוות רבות לאין ערוך, והן מצות האמונה בהקב"ה ומצות ייחוד השם ומצות אהבת ה', ושכרן הוא לאין ערוך ואין קץ. וכל זה בלא שום טירחא ובלא דיבור או עשייה, ורק במחשבה גרידא הוא מקיים רצון השם בכל רגע ורגע'.

"וכה המשיך מרן: 'הרי אף כשחושב האדם על עצמו, כל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו הם בבחינת 'מבשרי אחזה אלוק'. הבריאה המופלאה, איך רואה, ושומע, וחושב. והרי שוב ושוב הוא מקיים מצוות רבות לאין תכלית'.

"וראינו כמה אורו עיניו של מורי חמי הגאון הצדיק, אחרי דברים אלה. וכמה גדולה החכמה לומר דברים כאלה לאדם גדול וצדיק שנמצא במיטת חליו וימיו ספורים. וכמה אבהות ומחשבה על הזולת ראינו בשעה זו, כמה רצה מרן זצ"ל לעודד ולחזק כל כל אדם באשר הוא, ובוודאי את מקורביו החביבים והיקרים לו מאד". (הובא בגיליון שבת אורה)

בספר 'ילקוט יוסיף לקח', מובא תיאור מיוחד ומאלף שכתב רבי אברהם ישעיהו מן שליט"א, חתנו של הגה"צ רבי חיים פרידלנדר זצ"ל:

"הנה בשנת תשמ"ו בחודש תמוז, כאשר מורי חותני, הצדיק רבי חיים פרידלנדר זצ"ל, מנהל רוחני דשיבת פוניבז', חלה את חליו האחרון אשר ממנו לא קם, ובשבע האחרון החמיר מצבו ביותר, עד שכבר לא דיבר ולא הוציא הגה מפיו, נכנסתי אז לבית מרן [הרב שך] זצ"ל, לספר על מצבו הקשה והחמור, ומיד אמר שנלך יחד אל ביתו שליד הישיבה כדי לבקרו ולחזקו, כי כידוע, היתה הידידות ביניהם ידידות של אהבה שאין לתארה, עשרות שנים, ואין כאן המקום לפרט.

"והנה כשנכנסנו לחדרו, הביע בפני קורת רוח על בואו של מרן הרב שך לבקרו, ובקושי רב הצליח קצת לקום ממקומו לכבודו של רבינו מרן זצ"ל.

"ועתה אספר את גדולת וחכמת מרן הרב שך, שמצא את הדברים הנכונים בעת קשה כזו, כאשר הכל, ואף מו"ח זצ"ל, ידעו שימיו ספורים, ובמה אפשר לחזק במצב נורא כזה?

"וזוכרני כמו היום את הדברים במעמד הנורא הזה, שמרן פתח ואמר דברי קודש אלוקים חיים, שאדם מישראל באשר הוא, ובכל מצב שהוא נמצא, ואף כאשר אינו יכול לדבר מכל סיבה שהיא, ואינו יכול להגות ולעמול בתורה, ואינו יכול אפילו להתפלל ולבקש מאת הקב"ה דבר - מכל מקום עדיין יש לו אפשרות

פרשת השבוע

התלמיד הוסיף להרצות את חידושי בלהט, ורבי חיים התאפק מלהביע את רגשי הקפידה שעלו בו. הלא הוא בעצמו חידש חידושים אלו, ואמרם לאותו תלמיד משכבר הימים!?

היום שעליו אמר הגר"ח שמואלביץ זצ"ל: "זהו היום המאושר בחיי"

תורה, מלמד שכל המלמד את בן חברו תורה, מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו (רש"י).

מרן ראש הישיבה הגר"ח שמואלביץ זצ"ל נהג לספר על

ואלה תולדות אהרן ומשה ביום דיבר ה' את משה בהר סיני (ויקרא ג, א).

"ואינו מזכיר אלא בני אהרן, ונקראו תולדות משה לפי שלימדן

בדברי תורה. התלמיד ברוב שמחה רצה להציג בפני רבו חידוש שהתחדש לו במשך לימודו בתקופה האחרונה, והתחיל להרצות בפניו בשמחה ובהתלהבות את חידושו.

ככל שהתלמיד הוסיף לדבר בלהט ובשמחת החידוש, התאפק רבי חיים מלהביע בפניו את כעסו ורגשי הקפידה שעלו בו. הלא כל מה שאמר עתה התלמיד, הם דברים שהוא בעצמו חידש ומסר אותם לתלמיד משכבר הימים, וכיצד יכול התלמיד להעז פניו ולומר אותם לרבו כאילו הם חידושי תורה שלו, ועוד בכזו שמחת החידוש?! ...

כמעט שרצה לגעור בתלמידו על חוסר התנהגות ראויה של תלמיד כלפי רבו. אלא שאז חדרה ההכרה המרוממת במוחו: 'כלום יתכן לומר שהיתה בו העזות לחזור בפני על חידושי תורה שלי? הרי דבר פשוט הוא, שאם היה זוכר כי שמע את הדברים מפי, לא היה מעז להרצות אותם לפניי כאילו הוא בעל החידוש. אלא, מוכרחים לומר שהוא שמע פעם את הדברים מפי ושכח אותם. הוא כלל לא זכר מה שאמרת, אבל כשהתחיל ללמוד את הסוגיא - הוא למד אותה בדיוק כפי שאני הייתי לומד, עד שהוא גם חידש בדיוק את אותם דברים שאני חידשתי בסוגיא.

"היה לי תלמיד! - זה היה היום המאושר בחיי", סיים רבי חיים.

(גיליון 'בית מדרש' עפ"י מח ולב עמ' ל"ט)

שני מאורעות בחיי, אשר על אחד מהם אמר: "היה זה הלילה המאושר בחיי", ועל השני אמר: "היה זה היום המאושר בחיי".

היה זה באחד ממסעותיו בפולין, כשנקלע לעיירה מרוחקת בשעת לילה מאוחרת. מחוסר אפשרות אחרת סר ללון בביתו של תושב העיירה - תלמיד לשעבר של ישיבת מיר. כדרכו, דיבר רבי חיים בדברי תורה והעלה בין השאר רעיון מוסרי נשגב. עודו מדבר ואיש שיחו יושב בעיניים עצומות ומקשיב לדבריו.

"שמא כבודו עיף מהשעה המאוחרת... לא אוגיעו בדברים", מיהר לומר לבעל הבית. "לא ולא", השיבו בעל הבית, "אנא המשך בדבריך". שוב עצם המארח את עיניו, כאשר רבי חיים ממשיך לפתח את רעיונו, אך שוב התגנב ללבו החשש שמא אין בעל הבית מעונין לשמוע כעת את דבריו.

"בל יופרע מר מנוכחותי... שמא חפץ הוא כבר לישון..." איש שיחו פקח את עיניו כשנהרה של שמחה פשטה על פניו: "לא, אינני עיף כלל. אך כשאני עוצם את עיני, אני שומע את הרבי [-מרן המשגיח רבי ירוחם] כאילו הוא המדבר באוזני..."

"היה זה הלילה המאושר בחיי!" - אמר רבי חיים לתלמידו. והמעשה השני: פעם הזדמן לו לפגוש את אחד מתלמידיו הקרובים בבני ברק, וכדרכם של תלמידי חכמים החלו לדבר

יומא דהילולא

במוצאי שמחת תורה קרא הרבי לשליח ואמר לו: "מצאתי פדיון נפש עבורו! אם הוא ינדב כתר תורה מכסף, יזכה להשתחרר". השליח השתומם, מה הקשר בין כתר תורה לפדיון שבויים?

ליומא דהילולא של מרן הרה"ק רבי אליעזר זאב מקרעטשניף זצוק"ל הי"ד

הזאת השיב הרבי את פניו ריקם, באומרו לו כי עדיין אין בפיו תשובה עבורו, וציווה עליו להמתין עד מוצאי שמחת תורה.

במוצאי שמחת תורה קרא הרבי לשליח ואמר לו: "מצאתי פדיון נפש עבורו! אם הוא ינדב כתר תורה מכסף, יזכה להשתחרר".

תמה השליח ונשתומם, כשהוא אינו מבין מה הקשר בין כתר תורה לפדיון שבויים והוצאת אדם לחופשי ממאסרו.

הרבי ראה את פליאתו ונענה: "מה הפלא? הרי כך התפללנו בימים הנוראים - 'יושב סתר, כתרו ישועה', מי שיושב במאסר, בהחבא ובסתר, ישועתו היא כתר תורה..."

ואמנם כך הווה, היהודי נדב כתר תורה, ויצא לחופשי ממאסרו, מבלי שיידע ויבין את פשר שחרורו הפתאומי.

(מתיקות הדף היומי)

הרה"ק רבי אליעזר וואלף זצוק"ל היה מתפלל בשלהבת אש קודש, והרבה ישועות פעל על ידי תפלותיו. פעם נתפס יהודי אחד על עבירה מסויימת ונאסר לתקופה ממושכת. בהיותו איש נכבד ובעל ממון וקשרים רבים, ניסה להשיג חנינה או לפחות המתקה של גזר הדין, אך ללא הועיל, וכל העמל שהשקיע ירד לטמיון.

בערב ראש השנה שיגר אותו יהודי שליח מיוחד להרה"ק רבי אליעזר זאב זצ"ל עם בקשה שהרבי יזכור אותו לטובה ביום הדין ויפעל עבורו ישועה. הרבי נענע בראשו, וביקש שהשליח ימתין עד אחרי ראש השנה.

בין כסא לעשור חזר השליח ונכנס שוב לרבי לשאול מה עליו לענות לשולחו, אך הרבי ביקש ממנו שוב שישאר עד לאחר יום הכפורים. במוצאי יום הכיפורים נכנס השליח שוב לרבי, כאשר הוא מתחנן שהרבי ירחם על היהודי הנמק בבית הסוהר. גם בפעם

סיפר הרב פינקוס זצ"ל, שפעם בהיותו בדימונה ניגשה אליו אשה וביקשה שיתפלל על בנה, ובתוך כך 'דחפה' לידו שטר של 20 שקלים... כדי שלא לפגוע בה לקח את הכסף, ניגש לקיוסק וקנה פרוסת עוגה ושתייה, ו...

בעלי שמחה? אל תוותרו על שום 'מזל טוב', ואל תשכחו לענות אמן!

על עצמו, שפעם ניגשה אליו אשה ברחוב בעיר דימונה, וביקשה ממנו להתפלל עבור בנה. תוך כדי הבקשה נתנה לו על-כרחו שטר של עשרים שקלים. כדי שלא לפגוע בה לקח את הכסף, ניגש לפינת הרחוב וקנה שם פרוסת עוגה ושתייה, ו... "לאחר שהרגשתי טוב בזכות האכילה והשתייה, הוצאתי את הפתק עם השם של הבן, ובירכתי והתפללתי עבורו בהתלהבות. תפילה מכל הלב". מסכם הרב פינקוס: "זהו כוחן של ברכות ה'מזל-טוב' של המשתתפים בשמחה. מתוך הרגשה של קירבה, יש לברכות כח השפעה עצום. כל משתתף ב'קידוש', כל מי שטועם בחתונה, ומתוך הרגשה טובה מברך בברכת 'מזל-טוב', יש לו את הכוח אפילו לשנות בדבריו את המזל. המזל בשמים משתנה ומתהפך לטובה!"

וזה מביא אותנו לסיפור חשוב נוסף: אחד ממתפללי ביהכ"נ 'זכרון משה' נהג לקנות עלייה מסוימת בכל שנה ושנה. פעם אחת לא עלה בידו לקנותה, והיה שרוי בדאגה, אולי זה לא סימן טוב. ניגש למרן רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל ותינה בפניו את צערו. בירך אותו הרב שבשנה הבאה יזכה שוב באותה עלייה. חלפו כמה חודשים והאיש נפטר לבית-עולמו. לבניו היה קצת תימא, שלא לומר טרוניא, מדוע לא התקיימו דברי הרב שבירך את אביהם שיזכה לשנה הבאה בעליה הקבועה שלו? שאלו את פי הרב, שהשיב: "אכן שמתי לב שהוא לא ענה 'אמן' על הברכה!..."

לאחר שהפנמנו ש'מזל-טוב' אינו איחול גרידא, כי אם 'ברכה' ו'תפילה' - מעתה ברור לנו שיש לענות עליו 'אמן'. וזה למעשה כמובא במדרש שיש לענות 'אמן' על כל ברכה שמברכים לישראל, גם בלא הזכרת השם (עי' מג"א רט"ו סק"ג). וב'טעמי המנהגים' (ליקוטים ועניינים שונים ס"ק ח', בהערה) מעיר, שיענה 'אמן' עוד לפני שהוא משיב 'ברוך תהיה' וכדומה - "כדי שלא יהא הפסק בין הברכה שמברכים אותו לעניית אמן". רק בשמחות!

(איש לרעהו)

התקבל מבעל-המעשה שיחי':

אספר לכם סיפור קצר שאירע לי ביום שישי, ערב ש"ק אהו"ק. ברוך-השם נולד לי נכד לפני פסח. אצלנו בשכונה (סנהדריה, ירושלים) נהוג, שבכל שבוע תולים מודעות בבתי הכנסת השונים עם רשימה של בעלי שמחה. מפני איזו סיבה ההודעה על נכדי התעכבה, ונכנסה רק בפרשת שמיני - שבוע אחרי פסח.

שבועיים אחר-כך פגשתי ידיד בכניסה למקווה, והוא בירך אותי על הולדת הנכד. לידי עמד אדם נוסף, שגם לו נולד נכד באותו יום, אז סיפרתי לידיד הנ"ל שגם אותו אדם הוא בעל שמחה. פנה אליו ידידי ושאל אותו: למה לא פרסמתם על שמחתכם? והלה משך בכתפו, כאומר: 'מה זה כבר משנה?' אז אמרתי להם את המסופר במדרש (קהלת ג' ד') על ר"ש בן חלפתא שהלך לעין-תאנה והיה שם בעל ברית, ומזג להם יין טוב, ואמר לנאספים, בטוח אני בעזרת השם יתברך שבחתונת בני אמוזג לכם שוב מיין טוב זה! בירכו אותו הנאספים "כשם שהכנסתו לברית כן יכנס" וכו'.

כשיצא משם ר"ש בן חלפתא פגש במלאך-המוות וראה שפניו רעים, שאל אותו: מפני מה? סיפר להם מלאך-המוות שמשמים גזרו שהוא יקח התינוק הזה כשהוא בן ל' יום, אבל מאחר שברכוהו בברכה שיזכו להיות בחתונתו, פסקו מן השמים שלא יוכל להמיתו.

הרי הפלא-ופלא כמה חשיבות הברכות שמאחלים לבעלי שמחה!

ייתכן שלא כולם יודעים להעריך כראוי את איחולי מזל-טוב שהם מקבלים, משום שהם רואים בכך ענין "נימוסי" ולא שמים לב שמדובר בתפילה!

הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל שואל: לכאורה יש לתמוה על מנהג ישראל, שבכל שמחה מברכים בברכת 'מזל טוב', והרי ממה-נפשך, אם המזל כבר טוב לשם מה נצרכת הברכה? ואם חלילה המזל אינו טוב, אז מה יכול להועיל האיחול?

אלא - מבאר הרב - כאשר מברך אחד לשני, ובא בתפילה שיהא לו מזל טוב, יש בכח התפילה להפוך את המזל לטוב! וסיפר

אני רוצה לתרום סכום נכבד לקרן שהוקמה למשפחתו של בעל הגמ"ח - האם יש בכך משום ריבית?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

תשובה: כתב הדרכי תשובה סי' ק"ס שאין איסור ריבית לאחר מיתה, שלאחר שמת אדם פטור מן המצוות, ובפרט שהתרומה ניתנת למשפחתו, ואין זה מן הלוח למלוה. ותהא נשמתו צרורה בצרור החיים.

שאלה: אברך יקר מקדושי מירון היה מנהל גמ"ח להלוואות, ויום לפני עלותו בסערה השמימה הלווה לי סכום גדול במאור פנים כמנהגו הטוב לעשות צדקה וחסד בהארת פנים עם כל אדם. כעת אני מעוניין לתרום לקרן עבור משפחתו סכום גדול כהכרת הטוב על הלוואתו, האם יש בזה איסור ריבית?

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

**הפורתח
בכל יום..**

המייל היומי של 'דרשו'.

האם מותר לספר לשדכן מדוע אינו מעוניין בשידוך שהציע לו?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

ה'חפץ חיים' כותב כי אסור לומר שום חיסרון על משדך, מלבד אם מדובר ב"חסרונות עצומים". הגדרת "חסרונות עצומים" היא - או חולי פנימי נסתר שאם המחותר היה יודע ממנו לא היה מתרצה לשידוך, או אפיקורסות. וכאמור, במקרים כאלו יש לעיין היטב ולהיוועץ במורה הוראה. מלבד חסרונות אלו אין לומר כל גנאי על המשדך, וב'ביאורים ומוספים' מובא כי ב'תשובות והנהגות' הסתפק לגבי מקרה שהנשאל הוא קרוב משפחה שסומכים עליו, האם מותר לו לספר גם גנאי פחות חמור, מדין

חלק הכללים של הלכות רכילות ב'חפץ חיים' מסתיים מכלל ט' ומשם מתחיל חלק הציורים, בו מתאר רבנו ה'חפץ חיים' תרחישים מצויים בחיי היום יום ומפרט את הדין בהם. הציור השלישי עוסק בשידוכים - שאלות בנושאים אלו דורשות בירור עמוק ורציני, ובמקרה הצורך יש לעיין היטב במקורות ולהיוועץ במורה הוראה. כאן נזכיר קווים כלליים בלבד העולים מדברי ה'חפץ חיים', ונביא בקצרה כמה נידונים מבין רבים המובאים ב'ביאורים ומוספים' של 'דרשו'.

מבשרך על תתעלם.

כללי שאין התאמה ביניהם, ורק אם לא החליט באופן מוחלט שאינו רוצה, וע"י שיספר מהן הסיבות לסירובו יתכן שיאירו את עיניו ויבארו לו שהרושם שנוצר אינו נכון, נחשב הדבר לתועלת ומותר. והוסיף שכמו כן אסור לאבי הבחור שבירר ושמע לשון הרע על המדוברת לספר זאת לאשתו, אלא רק לומר לה ששמע שאין זה מתאים [אלא א"כ היא תוכל להאיר או להציע עצה, או לברר האם אכן הדברים נכונים].

ולספר לשדכן לאחר שסירב, מה הן החסרונות שמצא כדי שידע מה להציע לו בעתיד, דעת הגר"נ קרליץ (שם) שאסור, מפני שאין זו תועלת ישירה, ורק יאמר לו באופן כללי אלו תכונות רוצה ואלו לא.

אם מיאן בהצעת שידוך, כתב הספר חסידים (סי' קלט) שלא יספר זאת לחברו, משום שמבייש את הצד השני [והוא מתגאה]. ודעת הגרש"ז אויערבך (מבקשי תורה כרך ה קובץ כג עמ' ט, שלמי שמחה עמ' נד) שאם נשאל מדוע סירב, רשאי לשנות ולתלות בסיבות אחרות, כדי שלא להיכשל בעוון לשון הרע, ורק אם אביו שואלו, מותר לומר לו את האמת, מפני שמוטל עליו להשיאו אשה. ודעת הגר"נ קרליץ (חוט שני שמירת הלשון עמ' שעא-שעב), שאסור לספר להוריו ולשדכן מדוע אינו רוצה, אלא יאמר באופן

דקה מתוקה - 60 שניות מרתקות על הדף היומי

מדוע רצה עלי הכהן לגזור מיתה על שמואל?

יומא דף כז

שחיטה בזר כשרה

אומר לו שמואל הקטן - זריזות במצוה, חשובה יותר מהידור מצוה!

אם יש לך הידור מצוה ויש לך אפשרות לקיים רק את המצוה שלא בהידור, אז את מה מקיימים? מקיימים את מצוה שלא בהידור, כי קיום המצוה בזריזות חשוב יותר מהידור המצוה.

אומר לו שמואל - אתה מחפש כהן, אבל ההלכה היא שאם יש הידור במצוה, וזריזות במצוה - הזריזות קודמת.

שואל אותו עלי - מאיפה אתה יודע את זה? ענה לו שמואל: 'והקריבו הכהנים' כתיב, מקבלה ואילך מצות כהונה, מכאן לשחיטה שכשרה בזר.

אומר עכשיו עלי - הילד הזה צריך למות, כי הוא מורה הלכה בפני רבו!

אומר הצ"ח - באה חנה ומתפללת עליו, אתה יודע למה? היא באה, כדי שימחל לה על 'מורה הלכה בפני רבו'. יש אפשרות לרב למחול על זה!

אמר לה עלי - בשום פנים ואופן לא. אני אהרוג אותך, ואתן לך אחד אחר. למה?

הרמ"ע מפאנו, בסדר הגלגולים שלו, מביא בשם האר"י הקדוש, וכך הוא אומר: אמר בלעם הרשע, 'יִשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֵּאמֶר אוֹי מִי יִחְיֶה מְשָׁמוֹ אֵל' (במדבר כד כג).

אמר בלעם - לי אין תקנה, אבל לקרח יש. אוי, הוא אומר, קרח הזה עוד יזכה לתקנה.

מי יתקן אותו? - מְשָׁמוֹ אֵל - דרך שמואל הנביא הוא יגיע

הגמרא במסכת ברכות (לא): מספרת ששמואל הורה הלכה בפני רבו כשאמר לעלי ששחיטה כשרה בזר, אחרי שעלי חיפש דווקא כהן שישחט. ואמר לו עלי שהוא חייב מיתה. אמרה לו חנה, חייכתי תשע-עשרה שנה וחצי לילד הזה, ואתה עכשיו הולך להורגו. אמר לה עלי, תשעה חודשים מעכשיו, יהיה לך ילד יותר טוב ממנו. אך חנה לא מסכימה והיא אומרת לו 'אל הנער הזה התפללתי'.

נשאלת השאלה, אדם שהורה הלכה בפני רבו דינו מיתה בידי שמים, וא"כ מה חנה מנהלת משא ומתן עם עלי, וכי הוא אחראי אם הילד הזה ימות או לא. כך שואל הצ"ח.

מה בעצם היה הוויכוח בין עלי לשמואל? עלי הכהן חיפש דווקא כהן שישחט. אמר לו עלי - נכון ששחיטה כשרה בזר, אבל לכתחילה, אם אפשר להביא כהן, זה יותר טוב.

כמו שכהן ראשון לזימון, כהן ראשון בנטילת ידיים, אז תמיד כהן יותר טוב, מכבדים אותו להיות ראשון!

אומר לו הנער שמואל - מורי ורבי, אתה צודק. אם יש לך כרגע כהן שוחט, ישראל שוחט, לוי שוחט ואשה שוחטת, אז לוקחים עכשיו את הכהן. אבל אם אין כהנים בשטח, אתה לא מחכה עכשיו חצי שעה, עד שהכהן מגיע מהבית. שוחטים מיד!

על מה הוויכוח? אם יש לך הידור מצוה בכהן, וזריזות בקיום המצוה, השאלה היא מי קודם?

אומר המגיד מדובנה - אם לאברהם אבינו היה נולד בן, בגיל 25, כל הילדים שהיו יוצאים ממנו, היו משתייכים לתרת. אם רוצים לנתק מאברהם אבינו את תר, צריכים לנתק ממנו את כושר ההולדה, ואם ינתקו ממנו את כושר ההולדה, זה יגיע בגיל 85, זה כבר לא בא מאבא שלו, זה בא מתפילות של אברהם אבינו!

אברהם אבינו התפלל. זה כבר כוח חדש, שבא ע"י תפילה. מה שבא ע"י תפילה, לא מתחבר אל ההורים. אילו היתה רבקה נפקדת מיד לאחר שהתחתנה עם יצחק, היו כל הכוחות של בתואל ולבן נכנסים בה, ועוד מה היו אומרים???" אתה יודע למה היא התעברה?! בזכות הברכה של סבא לבן 'אחותנו את היי לאלפי רבבה וירש זרעך את שער שנאיו' (בראשית כד ס).

אמר הקב"ה - זה ייקח זמן. 'ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה הוא ויעתר לו ה' ותהר רבקה אשתו' (בראשית כה כא). עיני לאה רכות, ע"י תפילה. רחל באה ומבקשת מייעקב 'הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי' (בראשית ל א). תתפללי, אומר לה יעקב, תעקרי את השורש של לבן. יהיו לך ילדים! יוצא, שתפילה עוקרת את מהות ההורים הקודמים.

באה חנה, ואומרת לעלי - ממה אתה מפחד?! מהילד הזה גדל קרח קטן? הוא לא חוזר כקרח קטן, אלא הנער הזה התפללתי... הוא נולד ע"י תפילה! ומי שנולד ע"י תפילה אין לו קשר לסבא קדישא -קרח! "אהה, אם זה לא קשור לקרח האורגינל, אז אני משאיר אותו..."

(הרה"ג ר' יצחק רוזנבלום שליט"א)

לתיקונו. שמואל יתקן את קרח! שואל בספר 'מועדי שמואל' על ההפטרות - למה עלי רצה כ"כ להרוג את הילד הזה? ואומר - פשוט מאוד. עלי ידע שהילד הזה בא לתקן את קרח. והוא הרי נכד של קרח, וכל מחלוקת קרח היתה בגלל שראה קרח שעתיד לצאת ממנו שמואל.

אמר עלי - איך התחיל קרח את המחלוקת שלו? הוא בא למשה רבינו ושאל אותו - תגיד, טלית שכולה תכלת, חייבת בציצית? "חייבת".

אמר לו קרח - לא נכון, אתה ממציא דברים! מה הוא עשה כאן? הורה הלכה בפני משה רבו! מגיע התיקון שלו, שנקרא שמואל, ומה הוא עושה???" בפעם הראשונה שהוא פוגש אותו, ושמואל פותח את הפה, מה הוא עושה לעלי???"

מורה הלכה בפני עלי רבו! אמר עלי - רק בן שנתיים, וכבר יוצא לחלוק על גדול הדור?! מה יהיה עוד כמה שנים?! אותו צריך להרוג כבר שהוא קטן, עוד לפני שיגדל!

אומר עלי לחנה - אני הורג אותו! ככה מתנהג ילד שבא לתקן את קרח?! הוא יותר גרוע מהסבא שלו! אומרת לו חנה - אדוני עלי, אלא הנער הזה התפללתי... בספר עלי ורדים, הוא מביא רעיון נפלא בשם הגאון ר' ראובן שפירא:

המגיד מדובנה שואל - למה אברהם אבינו היה עקר, ויעקב ויצחק לא היו עקרים?

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

מדוע השומע את תקיעת השופר מתוך בור או מערה צריך לשוב ולתקוע?

קול השופר בפני עצמו. ויש אומרים שקול ההברה נלן בהכרח לקול התקיעה, ויש שהוסיפו, שיתכן שאין אנו יודעים להבחין בין קול השופר לקול ההברה; ולכן, למעשה, העומד מחוץ לבור צריך תמיד לשוב ולתקוע, אך לא יברך אלא כאשר ברור לו שבתחילה שמע גם קול הברה.

[שו"ע תקפו, א, משנ"ב א, ב, ו רז, וביה"ל ד"ה או, וד"ה ואם]

במשנה ובגמרא נאמרו דינים שונים בקשר לתקיעת שופר בתוך בור, מערה וכיוצא בהם, שהתחדשו בעקבות הצורך לתקוע בהחבא בעת שגזרו הגויים על ישראל שלא יקיימו את המצוות. עיקרם של דינים אלו הוא, שבצאת קול התקיעה אל מחוץ לבור עלול להתלוות אליו 'קול הַבְּרָה', שהוא קול הַד הנוצר באוויר הבור ו'מטשטש' את קול השופר, והעומדים בחוץ ושומעים קול נוסף זה לא יצאו ידי חובתם, כיון שצריך לשמוע את

בית כנסת הנמצא במקלט שרובו מתחת לפני הקרקע - האם ניתן לעמוד מבחוץ ולשמוע את תקיעת השופר?

David Cohen/Flash90

לפני הקרקע, וחלונותיהם סמוכים לתקרה, מעל פני הקרקע. והתוקע ביער, או בין הרים, וכדומה, למרות שחוזר קול הד לתקיעתו, אין דינו כתוקע בבור, כיון שהד זה אינו מעורב בקול השופר, אלא הוא רק 'נכפל' רק לאחר סיום הקול הראשון, כך שהשומע שמע בתחילה את קול השופר לבדו.

[משנ"ב תקפו, ב, וביה"ל א, ד"ה או, וד"ה ואם; ביאורים ומוספים דרשו, 4]

בהמשך לאמור: בדומה לבור, קיים חשש ל'קול הברה' גם בתקיעת שופר במרתף אטום שכולו או רובו מתחת לפני הקרקע. אולם, כאשר יש במרתף חלונות הפונים החוצה, מעל פני הקרקע, יתכן שאין דינו כבור.

וספק זה מצוי בזמננו בבתי כנסת שבמקלטים, או בקומות תחתונות של בתים פרטיים, המכונות 'בִּיִּסְמָנֵט' (שזהו התרגום המילולי באנגלית של המילה 'מרתף'); אשר רוב גובהם מתחת

האם ניתן לצאת ידי חובת תקיעת שופר בבית כנסת שיש בו תקרה אקוסטית?

להחמיר כדעה זו. וכמו כן, בבית כנסת שיש בו תקרה אקוסטית המפזרת את גלי הקול, או צינורות ומעברים שונים המאפשרים את העברת גלי הקול למקומות שונים בבנין - יש לבדוק אם בכל המקומות נשמע רק קולו הטבעי של השופר.

[משנ"ב תקפו, ז, וביה"ל א, ד"ה ואם; ביאורים ומוספים דרשו, 5-6]

כאמור, הפירוש המקובל ל'קול הברה', הוא קול הד המתערבב עם קול השופר; אולם, יש שפירשו, שקול הברה הוא קול 'חלש', כלומר, שקול השופר אינו נשמע בעוצמתו ובצלילו המלא. ולדעתם, לא רק השומע תקיעת שופר מתוך בור או מערה צריך לחשוש לקול הברה, אלא גם העומד במרחק מבית כנסת הבנוי מעל פני הקרקע, ושומע את קול השופר היוצא מתוכו, צריך לתת את דעתו ולהבחין אם הוא שומע קול 'חזק' או קול 'חלש'. ויש

מדוע אין לנקות את השופר במי רגלים? | באיזה אופן יוצאים ידי חובה בתקיעות שנשמעו בבור או מערה? | ומה זה 'קול הברה'?

תמצית שיעור הלכה במשנה ברורה הלכות ראש השנה במסגרת לימוד 'דף היומי בהלכה'
[משנ"ב חלק ו', סימן תקפ"ו סעיף כ"ג - סימן תקפ"ז סעיף א']

בחוץ וראשו בפנים, נידון כפנים ויצא ידי חובה, ואם עומד בפנים וראשו בחוץ, לא יצא, כיוון שזה נידון כעומד בחוץ, ואם תקע בבניין שרובו על גבי הקרקע, ומקצתו בתוך הקרקע, על ידי שרובו למעלה מן הקרקע הקול לא מתבלבל, ויוצא בזה ידי חובה, ומבאר הביאור הלכה, שעל גבי הקרקע אין קול הברה, ותקיעות באופן הזה היו בשעת הגזירה, שגזרו האומות שלא יקיימו ישראל את המצוות, וממילא תקעו בתוך הבור או המערה כדי להתחבאות מפניהם.

קול הברה

הביאור הלכה אומר, שנראה מפירוש הט"ז, שקול הברה הכוונה היא קול חלוש, וקול שנשמע מחוץ לבניין ומרחוק, אינו כל כך חזק כמו קול שנשמע מקרוב ומבפנים, ולכן לא יוצא ידי חובה, אבל הביאור הלכה אומר, לעניות דעתי, קול הברה של שופר הוא קול שמעורבב בדבר אחר.

צחצוח השופר במים או ביי

מותר לשים בתוך השופר מים או יין כדי לצחצח את השופר, והחידוש בזה הוא, שאף על פי שעל ידי זה הוא מתקן את השופר, מותר, כיוון שהדבר לא ניכר, וזה עובדין דחול, שהרי מותר להדיח כלים ביום טוב, וגם כאן נראה דבר כמדיח את השופר, אבל אסור לשים בתוך השופר מי רגלים כדי לצחצח את השופר, מפני כבודו של מקום, שלא יהיו מצוות בזויות עליו.

תקיעות בתוך בור ומערה

אדם התוקע בתוך בור או מערה, מי שעומד בתוך הבור או המערה, יצא ידי חובה, ומי שעומד בחוץ, אם שמע קול שופר, יצא ידי חובה, אבל אם שמע קול הברה, לא יצא, כיוון שיש קול פסול שמעורב עם הקול של השופר, וממילא הוא לא שמע את קול השופר בפני עצמו, והכל תלוי היכן ראשו נמצא, אם הוא עומד

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

* שופר שנמצא במקום שלא ניתן להוציאו משם ללא טלטול מוקצה, אסור להוציאו ביום טוב אף במקרה שלא ניתן להשיג שופר אחר ומצות תקיעת שופר תתבטל.
* אמירה לגוי לעשות מלאכה דאורייתא בשבת, אסורה מדרבנן, ואף לצורך קיום מצוה. ואסור לומר לגוי לעשות בשבת אפילו איסורי שבת דרבנן, אך אמירה זו מותרת לצורך מצוה.
* מי שהניח בפיו שני שופרות, או ש'הרכיב' שופר על גבי שופר, ותקע בשניהם כאחד, לא יצא ידי חובתו; ויש אומרים, שלדעת הרמב"ם, התוקע בשני שופרות יחד עובר על איסור 'בל תוסיף'.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

המברך על בשר ב'תשעת הימים' ונזכר שאסור לאוכלו - האם רשאי לטעום ממנו?

ובשבת שבימים אלו, אף כשחל בה תשעה באב - מותר לאכול בשר ולשתות יין. ונחלקו הפוסקים בנוגע לסעודת 'מלוה מלכה', אם דינה כשבת, והמנהג להחמיר. והמברך על בשר או יין בימים אלו, ובטרם טעם מהם נזכר באיסור - יטעם מהם מעט שבמעט, כדי שלא תהא ברכתו לבטלה, ובטעימה שכזו אין זה נחשב שעבר על האיסור.

[שו"ע תקנא, ט, כה"ח קכה (וראה שם קכו), ומשנ"ב נח-נט; ביאורים ומוספים דרשו, 68-70]

מנהג ישראל מימות עולם, שלא לאכול בשה ושלא לשתות יין בשבוע שחל בו תשעה באב. וכבר מימות הראשונים, נהגו בני אשכנז וחלק מבני ספרד להחמיר בכך כבר מראש חודש ואילך. ולמרות שראש חודש הוא יום של שמחה, בראש חודש אב נהגו אבילות, כיון שהוא חודש של פורענות, ועוד, שיום זה הוא יום פטירתו של אהרן הכהן. אולם, מנהג רבים מבני ספרד להחמיר בכך רק מב' באב ואילך.

הלוח היומי

כ"ז באייר | רבי ירחמיאל יהודה מאיר ב"ר שמעון שלום זצ"ל, מאמשינוב

יארצייט:

תרל"ה: רבי נח פנחס ב"ר יעקב דוד הלוי איש הורוויץ זצ"ל, ממאקרוב-בראד
תר"ס: רבי שלמה זלמן ב"ר יהודה לייב שניאורסון זצ"ל מקאפוסט, בעל מגן אבות
תש"ד: רבי אליעזר זאב ב"ר מאיר זצ"ל מקרעטשניף
תשל"ז: רבי ירחמיאל יהודה מאיר ב"ר שמעון שלום זצ"ל, מאמשינוב

מ"ב לעומר

הסיבה שחתנו של הח"ח ברח מהשכונה

חתנו של ה"חפץ חיים", הג"ר אהרון כהן, עלה ונתיישב בשכונת "שערי חסד" בירושלים, ובני השכונה קיבלוהו בכבוד גדול, לאחר זמן הוא נעלם מהשכונה, והתברר שעבר דירה ליפו וכשנשאל על כך הוא הסביר: "שאלתי את ה'חפץ חיים' היכן לגור והוא השיב לי: 'אין זה משנה, רק תבטיח לי שממקום של מחלוקת תברח במהירות!', ולאחרונה התעורר דין ודברים בבית הכנסת מי יהיה הגבאי וחששתי ממחלוקת, על כן נאלצתי לברוח".

(שלום רב עמ' תתקטו)

כאשר אנו עומדים בפני ענין שעלול להתפתח למחלוקת, נשתדל להתאמץ כדי להימנע מכך בכל דרך אפשרית.

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il